

УДК 811.111:378.147:001.891

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-209-212

КРАВЧЕНКО Олена –

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри права та соціально-економічних відносин
Центральноукраїнського інституту розвитку людини
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4947-3581>
e-mail: olenakravchenko2017@gmail.com

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ З АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА В УМОВАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ

У статті комплексно розглянуто взаємозв'язок між вивченням англійської мови та формуванням навичок академічного письма у студентів закладів вищої освіти. Розкрито теоретичні засади, які демонструють, що розвиток мовної компетенції у процесі опанування англійської мови суттєво сприяє підвищенню рівня академічної грамотності та письмової комунікації. Звернено увагу на виклики інтернаціоналізації науки, які зумовлюють необхідність володіння академічним письмом англійською мовою як інструментом участі у світовому науковому дискурсі. Метою дослідження є обґрунтування ефективних методів і засобів формування академічних навичок письма в межах навчального процесу з англійської мови, що включають роботу з аутентичними академічними текстами, розробку жанрово орієнтованих завдань, інтеграцію цифрових платформ для практики письма, а також застосування інтерактивних методів, зокрема, групових дискусій, рецензування та проєктної діяльності. У статті детально проаналізовано сучасні педагогічні підходи, які сприяють розвитку мовної точності, логічної структури, аргументованості та жанрової компетентності, що є основою академічного письма. Особливий акцент зроблено на необхідності комплексного інтегрованого підходу, що поєднує мовну підготовку з формуванням дослідницьких навичок, дозволяючи студентам адаптуватися до вимог сучасної академічної спільноти. Поєднання традиційних і новітніх дидактичних засобів забезпечує послідовне і системне удосконалення академічних навичок, що впливає на конкурентоспроможність майбутніх фахівців у міжнародному освітньому просторі. Рекомендації, наведені в роботі, можуть бути застосовані при розробці і модернізації навчальних програм та методичних матеріалів для викладання академічного письма англійською мовою, що відповідає потребам сучасної науки і практики.

Ключові слова: академічне письмо, англійська мова, мовна компетенція, жанрова компетентність, цифрові освітні платформи, інтерактивні методики, глобалізація науки, академічна грамотність, міжкультурна комунікація.

KRAVCHENKO Olena –

PhD in Philology, Associate Professor
of the Department of Law and Socio-Economic Relations
Central Ukrainian Institute of Human Development
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4947-3581>
e-mail: olenakravchenko2017@gmail.com

FOREIGN LANGUAGE AS A MEANS OF FORMING ACADEMIC WRITING COMPETENCE IN THE CONTEXT OF AN INTERDISCIPLINARY APPROACH TO TEACHING

The article comprehensively examines the interconnection between learning English as a foreign language and the development of academic writing skills among students of higher education institutions. Theoretical foundations are revealed, demonstrating that the development of linguistic competence during English language acquisition significantly contributes to the improvement of academic literacy and written communication skills. Attention is drawn to the challenges posed by the internationalization of science, which necessitates proficiency in academic writing in English as a tool for participation in the global scientific discourse. The aim of the study is to justify effective methods and tools for developing academic writing skills within the English language learning process, which include working with authentic academic texts, designing genre-oriented tasks, integrating digital platforms for writing practice, as well as employing interactive methods, namely group discussions, peer reviewing, and project activities. The article provides a detailed analysis of modern pedagogical approaches that promote the development of linguistic accuracy, logical structure, argumentation, and genre competence, which constitute the foundation of academic writing. Particular emphasis is placed on the necessity of a comprehensive interdisciplinary approach that combines language training with the development of research skills, enabling students to adapt to the requirements of the contemporary academic community. The combination of traditional and innovative didactic tools ensures consistent and systematic improvement of academic skills, which impacts the competitiveness of future specialists in the international educational environment. The recommendations presented in the work can be applied in the development and modernization of curricula and teaching materials for academic writing instruction in English that meet the demands of contemporary science and practice.

Key words: academic writing, English language, linguistic competence, genre competence, digital educational platforms, interactive methods, globalization of science, academic literacy, intercultural communication.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Формування академічної грамотності набуває особливого значення в контексті сучасної вищої освіти, де якість фахової підготовки нерозривно пов'язана зі здатністю працювати з науковими текстами, аргументовано викладати думки, критично аналізувати джерела та дотримуватися принципів академічної доброчесності. Університетське середовище вимагає від студентів уміння здійснювати аналітичну роботу, проводити обґрунтовані дослідження, створювати

логічно побудовані письмові висловлювання та дотримуватися норм академічного дискурсу. Іноземна мова, зокрема англійська, у цьому контексті розглядається як засіб наукового зростання, що відкриває доступ до глобального академічного простору, сприяє розвитку письмової культури, розширює комунікативні горизонти та спрямовує студента на інтеграцію в міжнародні дослідницькі практики.

Педагогічна практика підтверджує доцільність інтегрування мовної підготовки з форму-

ванням академічних навичок. За належної методичної організації, заняття з іноземної мови стають ефективним простором для поступового розвитку вмінь писати анотації, рецензії, тези, наукові статті, користуватися електронними базами даних, будувати аргументацію відповідно до логічної структури тексту, формувати власну позицію. Застосування англійської мови як навчального інструмента створює умови для розвитку гнучкості мислення, самостійності в роботі з інформацією, аналітичного підходу до наукових проблем. Паралельне опанування мовних та академічних умінь сприяє комплексному зростанню особистості студента в навчальному процесі.

Одним з пріоритетних напрямів сучасної педагогіки є пошук ефективних моделей викладання іноземної мови, що поєднують розвиток мовної компетентності з оволодінням елементами академічного письма. Саме міждисциплінарний підхід відкриває можливості для цілісного формування фахівця, здатного до самостійної наукової діяльності. Методично обґрунтована інтеграція вивчення англійської мови з виконанням академічних завдань спрямована на поступове засвоєння логіки наукової аргументації та жанрових особливостей академічного стилю. Розробка та впровадження подібних підходів вимагає аналізу освітніх потреб, створення відповідного навчального середовища та подальшого удосконалення методів, які забезпечують якісну підготовку здобувачів вищої освіти до участі в академічному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній педагогіці іноземна мова виступає важливим засобом для розвитку академічного письма, що здатне підвищити рівень академічної грамотності студентів. Наприклад, дослідження Б. Вудалла присвячене аналізу феномену мовного переключення під час письмового висловлювання другою мовою, де показано, що усвідомлене використання рідної мови допомагає подолати складнощі і сприяє формуванню навичок письма іншою мовою [5, с. 7–28]. Л. Валіпурі та Х. Насаджі звертають увагу на специфіку академічної лексики у наукових текстах, що має значення для побудови навчальних матеріалів з акцентом на розвиток мовної компетенції у студентів технічних напрямів [3, с. 248–263]. У роботі М. Байгейта висвітлено методику навчання на основі завдань, яка дозволяє інтегрувати мовні та академічні навички, спрямовані на ефективне засвоєння письмових жанрів [1, с. 381–400]. У свою чергу, Х. Лі підкреслює важливість адаптації методичних підходів до викладання академічної англійської мови у вищій освіті, акцентуючи на необхідності формування в студентів здатності самостійно працювати з науковою інформацією та розвивати критичне мислення [2]. Підхід, що базується на жанрах академічного письма, представлений у дослідженні У. Вінгейт, де наголошується на поетапному ознайомленні студентів із структурними особливостями наукових текстів для підвищення їхньої письмисленнєвої компетентності [4, с. 26–37].

Вітчизняні науковці також акцентують увагу на актуальності формування академічного письма через іноземну мову, враховуючи культурний і міждисциплінарний контекст. Так, А. Є. Болдирева та І. В. Раєвська розробили методичні рекомендації з академічного письма, де підкреслюється роль доброчесності у науковій діяльності як невід'ємної складової якісної освіти [7]. О. В. Отравенко, С. О. Шехавцова і Н. Ю. Довгань трактують академічну грамотність як засіб міжкультурної комунікації, що відкриває ширші перспективи для інтеграції українських студентів у міжнародне наукове середовище [8, с. 211–222]. Акцент на англійській мові як інструменті комунікації сучасного фахівця зроблено у публікації Н. В. Теличко та Т. М. Кравченка, що зумовлює необхідність поєднання мовної підготовки з розвитком навичок академічного письма [9, с. 170–174]. Практичні аспекти формування компетенцій академічного письма розглядаються у роботі Л. М. Черчата та Л. Л. Король, які доводять ефективність міждисциплінарного підходу у навчанні іноземної мови [10, с. 146–150]. Загалом, останні публікації підтверджують, що інтеграція академічного письма у курс іноземної мови сприяє розвитку мовних та дослідницьких умінь, що відповідають сучасним освітнім стандартам.

Мета статті полягає у дослідженні теоретичних основ та методичних аспектів формування компетентності з академічного письма через вивчення іноземної мови в умовах міждисциплінарного підходу до навчання, а також у визначенні перспектив і викликів впровадження цієї методики у освітній процес закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Англійська мова в сучасному науковому і освітньому просторі дедалі активніше постає засобом міжнародного спілкування та повноцінним інструментом академічної взаємодії. Для здобувачів вищої освіти, особливо в галузях із високим рівнем теоретичної абстракції володіння англійською мовою виходить за межі навичок усної чи письмової комунікації: воно охоплює здатність аналітично працювати з науковими текстами, розуміти особливості академічного стилю, розпізнавати його жанрові форми, а також структурувати й інтерпретувати логіку викладу. Саме у цьому контексті формується перший рівень академічної грамотності – здатність розпізнавати межу між описом фактичного матеріалу та авторською позицією, розуміти особливості наукової аргументації та послідовності викладу, а також орієнтуватися в дискурсивних практиках академічного середовища. За словами А.Є. Болдиревої та І.В. Раєвської, «навчання академічного письма через іноземну мову вимагає розвитку когнітивних стратегій, які сприяють усвідомленому засвоєнню структури наукового викладу, що своєю чергою активізує навчальну мотивацію студентів і підвищує рівень їхньої академічної самостійності [7, с. 12].

Вивчення іноземної мови у вищій школі сприяє формуванню низки інтелектуальних умінь, що становлять підґрунтя академічного письма. До

них належать логічне структурування думки, побудова аргументу, вміння формулювати тезу та узагальнення, реферування інформації, дотримання формату письмового дискурсу. Опанування англійської як інструмента академічної діяльності неминуче передбачає розвиток уважності до стилістичної модальності, а також критичної чутливості до точності висловлення. Студенти, які опановують жанри письмової комунікації в іншомовному академічному просторі, зокрема, аналітичне есе, огляд літератури, звіт дослідження, одночасно навчаються моделювати власні тексти з урахуванням норм академічної доброчесності, зваженості викладу й доказовості. Як зауважують Л.М. Черчата і Л.Л. Король, саме через аналіз академічних зразків і поступову інтеграцію власної практики письма в академічну парадигму студент здобуває перші уявлення про специфіку наукової мови, що впливає не тільки на мовну, а й на загальнокогнітивну підготовку [10, с. 147].

Поширення глобалізаційних тенденцій, відкритість наукових баз даних, а також активна участь українських здобувачів у міжнародних академічних програмах вимагають переосмислення ролі англійської мови у процесі підготовки майбутніх фахівців. Здатність працювати з англійськими публікаціями, формулювати дослідницьке запитання, укласти опис результатів, подавати апеляції до авторитетних джерел є невід'ємною частиною академічного розвитку. В умовах, коли письмова комунікація стає основним способом репрезентації наукової позиції для широкої аудиторії, саме навички академічного письма виступають індикатором наукової зрілості. Знання мовних засобів реалізації наукового викладу, розуміння жанрових очікувань цільової аудиторії, здатність адаптуватися до вимог академічної доброчесності тісно пов'язані з підготовкою, що базується на міждисциплінарному підході та поєднує мовну і когнітивну компетенції.

Систематичне формування академічного письма вимагає впровадження різноманітних дидактичних інструментів, які ґрунтуються на реаліях академічного середовища та водночас адаптовані до потреб здобувачів вищої освіти. Використання аутентичних текстів, що походять із наукового дискурсу, відіграє провідну роль у розвитку мовної та жанрової компетентності. Робота з науковими публікаціями дозволяє студентам ознайомлюватися і з фаховою лексикою, і зі структурними особливостями академічного письма. Автентичні джерела забезпечують контакт із типовими синтаксичними моделями, термінологією, стилістичними засобами, що властиві науковим жанрам. Як зазначають Л. Валіпурі і Г. Насаджі, «академічна лексика в дослідницьких статтях має високу частотність вживання, але водночас характеризується складністю семантичної інтерпретації, що вимагає поетапного опрацювання» [3, с. 256]. Тому завдання викладача полягає в ретельному доборі текстів із відкритих академічних джерел, які відповідають рівню мовної підготовки студентів, та створенні умов для їх активного аналізу.

Другий напрям методичної роботи передбачає створення цільових завдань, зорієнтованих на формування умінь писати академічні тексти різних жанрових форм: реферати, критичні есе, анотації, літературні огляди, тези доповідей. Успішне оволодіння академічним письмом потребує поступового розвитку жанрової свідомості. З одного боку, студенти повинні розуміти відмінності між текстами описового, аналітичного та аргументативного характеру, з іншого – практикувати створення власних текстів, які відповідають заданим структурним і стилістичним вимогам. Педагогічна ефективність полягає в осмисленні функцій кожного елементу тексту. Із цього погляду доцільно використовувати завдання на заповнення пропущених частин, переформулювання, логічне упорядкування абзаців, а також рецензування фрагментів чужих робіт. Як наголошує Х. Лі, жанрова варіативність письмових завдань у межах академічного англійського курсу дозволяє створити автентичний контекст для мовної практики й водночас сприяє усвідомленню дискурсивної специфіки наукового спілкування [2].

Третій вектор методичної роботи – інтеграція цифрових ресурсів і платформ, які забезпечують автономну практику письма, технічну підтримку під час редагування текстів і можливість отримання зворотного зв'язку. Зокрема, сервіси на кшталт Grammarly та Turnitin є водночас інструментами перевірки граматики і унікальності та засобами рефлексії над якістю письмового продукту. Вони допомагають фокусувати увагу на наступних аспектах: узгодженості, логічній послідовності, аргументативній побудові, точності висловлення. У поєднанні з навчальними базами академічних текстів, цифрові платформи здатні слугувати середовищем для поетапного вдосконалення академічних навичок. Однак важливо, щоб їхнє використання супроводжувалося методичним коментарем викладача, який пояснює технічні функції платформи та вказує на її роль у розвитку академічної компетентності.

У межах інтерактивної методики корисним виявляється поєднання індивідуальної та колективної роботи над письмовими текстами. Організація парного або групового рецензування сприяє виявленню структурних недоліків у власних і чужих текстах та формуванню критичного мислення, що є одним із фундаментальних елементів академічної культури. Проектна діяльність, під час якої студенти спільно готують публікацію, доповідь, аналітичний звіт, поєднує академічне письмо з іншими видами професійної комунікації та сприяє перенесенню знань на міждисциплінарний рівень, а також створенню змістовного, функціонального контексту для письмової діяльності.

Загальна ефективність зазначених підходів залежить від їхньої інтеграції в загальну програму навчання, адаптації до потреб студентів, а також послідовності впровадження. Академічне письмо не може бути ізольованим елементом мовного курсу – воно має вибудовуватися як наскрізна лінія, що поєднує мовну практику, культурну

адаптацію, наукову діяльність і міжособистісну взаємодію в академічному середовищі.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Ознайомлення студентів з академічним письмом через призму вивчення англійської мови має суттєве значення як для формування навичок побудови англомовного наукового дискурсу, так і для розвитку загальної культури академічного викладу думки. Організація роботи з академічним письмом у контексті вивчення іноземної мови вимагає застосування змістовно-орієнтованих підходів, які сприяють розвитку стилістичної чіткості, логічної структури, точності формулювань. У поєднанні з методами інтеграції наукових жанрів і форм рефлексії ця практика формує навички англомовного академічного письма, що особливо актуально в умовах міжнародної мобільності та глобалізації науки.

Перспективним напрямом подальших досліджень вбачається розширення спектра інструментів, які забезпечують взаємозв'язок мовної підготовки з основами академічного письма. Зокрема, доречно зосередитися на аналізі ефективності цифрових платформ та технологій штучного інтелекту як допоміжних засобів формування академічної компетентності. Також варто глибше дослідити, яким чином особистісні характеристики студентів, їхній рівень мотивації та міжкультурні чинники впливають на успішність у засвоєнні академічного письма англійською мовою.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Bygate M. Sources, developments and directions of task based language teaching. *Language Learning Journal*. 2016. Vol. 44, No. 4. P. 381–400. DOI: 10.1080/09571736.2015.1039566
2. Li H. Teaching academic English in higher education: strategies and challenges. *Frontiers in Education*. 2025. Vol. 10. DOI: 10.3389/feduc.2025.1559307
3. Valipouri L, Nassaji H. A corpus based study of academic vocabulary in chemistry research articles. *Journal of English for Academic Purposes*. 2013. Vol. 12, No. 4. P. 248–263. DOI: 10.1016/j.jeap.2013.07.001
4. Wingate U. Using academic literacies and genre based models for academic writing instruction: a 'literacy' journey. *Journal of English for Academic Purposes*. 2012. Vol. 11, No. 1. P. 26–37. DOI: 10.1016/j.jeap.2011.11.006
5. Woodall B R. Language switching: Using the first language while writing in a second language. *Journal of Second Language Writing*. 2002. Vol. 11. No. 1. P. 7–28. DOI: 10.1016/S1060-3743(01)00051-0
6. Yoon H, Polio C. The linguistic development of students as a second language in two written genres. *TESOL Quarterly*. 2016. Vol. 51. No. 2. P. 275–301. DOI: 10.1002/tesq.296
7. Болдирева А Є, Раєвська І В. *Англійська мова. Академічне письмо. Академічна доброчесність: метод. вказівки*. Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. 40 с.
8. Отравенко О В, Шехавцова С О, Довгань Н Ю. Академічна грамотність як засіб міжкультурної комунікації та невід'ємна частина якості вищої освіти. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2021. № 2 (340). Ч. I. С. 211–222.
9. Теличко Н В, Кравченко Т М. Англійська мова як засіб комунікації сучасного фахівця в освіті і науці. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 68. Т. 2. С. 170–174.
10. Черчата Л М, Король Л Л. Формування у студентів закладу вищої освіти компетенцій

академічного письма засобами іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 53. Т. 2. С. 146–150.

REFERENCES

1. Bygate, M. (2016). Sources, developments and directions of task based language teaching. *Language Learning Journal*. 44(4). Pp. 381–400. DOI: <https://doi.org/10.1080/09571736.2015.1039566> [in English]
2. Li, H. (2025). Teaching academic English in higher education: strategies and challenges. *Frontiers in Education*. 10. DOI: <https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1559307> [in English]
3. Valipouri, L., & Nassaji, H. (2013). A corpus based study of academic vocabulary in chemistry research articles. *Journal of English for Academic Purposes*. 12(4). Pp. 248–263. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2013.07.001> [in English]
4. Wingate, U. (2012). Using academic literacies and genre based models for academic writing instruction: a 'literacy' journey. *Journal of English for Academic Purposes*. 11(1). Pp. 26–37. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2011.11.006> [in English]
5. Woodall, B. R. (2002). Language switching: Using the first language while writing in a second language. *Journal of Second Language Writing*. 11(1). Pp. 7–28. DOI: [https://doi.org/10.1016/S1060-3743\(01\)00051-0](https://doi.org/10.1016/S1060-3743(01)00051-0) [in English]
6. Yoon, H., & Polio, C. (2016). The linguistic development of students as a second language in two written genres. *TESOL Quarterly*. 51(2). S. 275–301. DOI: <https://doi.org/10.1002/tesq.296> [in English]
7. Boldyreva, A. Ye., & Rayevska, I. V. (2021). Anhliis'ka mova. Akademichne pys'mo. Akademichna dobrochesnist': metodychni vказivky [English language. Academic writing. Academic integrity: methodological guidelines]. Odesa : Vydavets' Bukayev V.V. 40 s. [in Ukrainian]
8. Otravenko, O. V., Shekhavtsova, S. O., & Dovhan', N. Yu. (2021). Akademichna hramotnist' yak zasib mizhkul'turnoyi komunikatsiyi ta nevid'yemna chastyna yakosti vyshchoyi osvity [Academic literacy as a means of intercultural communication and an essential component of the quality of higher education]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*. 2(340) (I). S. 211–222. [in Ukrainian]
9. Telychko, N. V., & Kravchenko, T. M. (2024). Anhliis'ka mova yak zasib komunikatsiyi suchasnoho fakhivtsya v osviti i nautsi [English as a tool of communication for modern professionals in education and science]. *Innovatsiina Pedahohika*. 68(2). S. 170–174. [in Ukrainian]
10. Cherchata, L. M., & Korol', L. L. (2022). Formuvannya u studentiv zakladu vyshchoyi osvity kompetensiy akademichnoho pys'ma zasobamy inozemnoyi movy [Formation of academic writing competencies in higher education students through a foreign language]. *Innovatsiina Pedahohika*. 53(2). S.146–150. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КРАВЧЕНКО Олена – кандидат філологічних наук, доцент кафедри права та соціально-економічних відносин Центральноукраїнського інституту розвитку людини.

Наукові інтереси: лінгводидактика, методика викладання іноземної мови, академічна іноземна мова

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KRAVCHENKO Olena – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Law and Socio-Economic Relations at the Central Ukrainian Institute of Human Development.

Scientific interests: linguodidactics, methodology of foreign language teaching, academic foreign language.

Стаття надійшла до редакції 14.08.2025 р.

Стаття прийнята до друку 28.08.2025 р.